

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
в.о. ректора ДБТУ

[Signature] Москаленко

ПРОГРАМА
фахового вступного іспиту
для здобуття ступеня «доктор філософії»
на основі РВО «магістр»

Освітній ступінь	<u>третій (освітньо-науковий) рівень</u>
Галузь знань	<u>D Бізнес, адміністрування та право</u>
Спеціальність	<u>D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Освітня програма	<u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>

ЗМІСТ

Вступ	3
Вимоги до рівня підготовки вступників	5
Анотації дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування	7
Перелік питань для проведення вступного фахового випробування	10
Критерії оцінювання фахового вступного випробування	17
Рекомендовані інформаційні джерела	18
Додаток А – Зразок екзаменаційного білета	25

ВСТУП

Підготовка науково-педагогічних кадрів в аспірантурі за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок здійснюється у відповідності із затвердженою освітньо-науковою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» (<http://btu.kharkov.ua/nauka/viddil-doktoranturi-ta-aspiranturi/>), що спрямована на забезпечення умов формування і розвитку програмних компетентностей, які дозволять здобувачам наукового ступеня доктора філософії оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення оригінального дисертаційного дослідження в сфері фінансів, банківської справи та страхування, і передбачає проведення вступного фахового випробування для зарахування на навчання в аспірантурі.

Основні принципи та процедури, якими керується Державний біотехнологічний університет під час організації та здійснення прийому вступників, визначаються вимогами Міністерства освіти і науки України, законом України від 06 вересня 2014 р. [«Про вищу освіту»](#), постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 [«Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах \(наукових установах\)»](#) зі змінами, [Порядком прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2026 році](#), затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України № 373 від 26 лютого 2026 року, [Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі](#) Державного біотехнологічного університету, [Правилами прийому](#) до аспірантури Державного біотехнологічного університету в 2026 році.

Програма фахових вступних випробувань складена для абітурієнтів, які вступають на навчання до Державного біотехнологічного університету за освітньо-науковою програмою доктора філософії спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, та передбачає оцінку базових знань осіб, що мають здобутий освітній рівень (ОР) магістр, за темами фахових дисциплін, які дають можливість оцінити загальний рівень підготовки вступників до навчання за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. Програма визначає перелік питань, обсяг, складові та технологію оцінювання знань вступників під час вступу на навчання ступеня доктора філософії за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Мета вступного фахового випробування полягає в комплексній перевірці

знань студентів, отриманих ними в результаті вивчення дисциплін, передбачених освітньо-професійною програмою підготовки магістра та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за ступенем «доктор філософії» за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок та проходження конкурсу. Програма вступного фахового іспиту сформована відповідно до основних складових спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, її основу складають ключові положення дисциплін «Фінансовий менеджмент», «Ринок фінансових послуг», «Податкова система», «Бюджетна система», «Страховий менеджмент», «Управління фінансовою санацією» та ін.

На основі переліку питань даної програми формуються екзаменаційні білети для проведення фахового вступного іспиту. Фаховий вступний іспит здійснюється членами фахової атестаційної комісії шляхом оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок претендентів з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики. Після завершення іспиту голова фахової атестаційної комісії підсумовує результати та оголошує оцінки. Змістовно-методичне забезпечення вступних випробувань здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри фінансів, банківської справи та страхування. Порядок проведення екзамену визначається [Положенням про приймальну комісію](#) Державного біотехнологічного університету.

ВИМОГИ ДО РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

До складання вступних випробувань допускаються вступники, які виконали повністю навчальний план за ОР «Магістр» і отримали диплом.

Вимогами до рівня підготовки вступників (передумовами вступу) до аспірантури за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» є:

- володіння сучасним категоріально-понятійним апаратом фінансово-економічних наук, фундаментальними положеннями економічної теорії, фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, а також методологією наукового пізнання й інструментарієм аналізу економічних, фінансових і соціальних процесів на основі сучасних теоретичних, економіко-математичних та прикладних моделей;

- здатність здійснювати критичний аналіз, систематизацію, узагальнення та інтерпретацію наукової інформації, визначати закономірності, тенденції та перспективи розвитку національної і світової фінансових систем, оцінювати вплив глобальних викликів, цифрової трансформації та процесів сталого розвитку на функціонування фінансового сектору;

- уміння працювати з вітчизняними та міжнародними науковими, нормативно-правовими, статистичними, аналітичними, інформаційними й електронними джерелами, використовувати сучасні цифрові інформаційно-аналітичні ресурси, наукометричні бази даних і спеціалізовані програмні засоби для проведення наукових досліджень;

- володіння сучасними методологічними підходами, методами та інструментами дослідження фінансових систем різних рівнів (мікро-, мезо-, макро- та мегарівня), здатність обґрунтовувати напрями їх трансформації, забезпечення фінансової стійкості, конкурентоспроможності та сталого розвитку;

- здатність проводити комплексний фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств, фінансових установ, організацій та інших економічних суб'єктів, оцінювати ефективність використання фінансових ресурсів, виявляти резерви розвитку та формувати обґрунтовані управлінські рішення;

- уміння оцінювати результативність системи фінансового менеджменту, ідентифікувати та аналізувати фінансові ризики, визначати можливі наслідки управлінських рішень, формувати пропозиції щодо підвищення ефективності управління в умовах невизначеності, цифровізації та динамічних змін зовнішнього середовища;

- здатність здійснювати оцінювання, порівняльний аналіз та економічне обґрунтування інвестиційних, інноваційних і фінансових проєктів із використанням сучасних методів аналізу ефективності та управління ризиками;
- уміння аналізувати вплив макроекономічної політики, регуляторного середовища, глобальних фінансових процесів, інституційних змін та міжнародної інтеграції на функціонування фінансових систем і діяльність суб'єктів господарювання, розробляти рекомендації щодо зміцнення їх фінансової стійкості та конкурентних переваг;
- здатність формувати та обґрунтовувати стратегічні напрями розвитку фінансових систем, фінансових установ і бізнесу з урахуванням принципів сталого розвитку, цифрової трансформації, інноваційності, фінансової інклюзії, ESG-підходів та міжнародних стандартів;
- володіння навичками академічного письма, наукової комунікації, презентації результатів досліджень українською та іноземною мовами, дотримання принципів академічної доброчесності, професійної етики та культури наукової діяльності.

АНОТАЦІЇ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ФАХОВИЙ ІСПИТ

Фінансовий менеджмент

Система знань з управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Зміст дисципліни:

1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.
2. Система забезпечення фінансового менеджменту.
3. Управління грошовими потоками на підприємстві.
4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.
5. Управління прибутком.
6. Управління активами.
7. Вартість і оптимізація структури капіталу.
8. Управління інвестиціями.
9. Управління фінансовими ризиками.
10. Аналіз фінансових звітів.
11. Внутрішнє фірмове фінансове прогнозування та планування.
12. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

Ринок фінансових послуг

Система знань з управління фінансами за допомогою фінансових посередників та аналізу фінансових послуг.

Зміст дисципліни:

1. Ринок фінансових послуг та його роль в економіці.
2. Суб'єкти ринку фінансових послуг.
3. Поняття і класифікація фінансового посередництва.
4. Інституційна структура ринку фінансових послуг.
5. Сегментарна структура ринку фінансових послуг.
6. Фінансові послуги на грошовому ринку.
7. Фінансові послуги на валютному ринку.
8. Фінансові послуги на ринку позик.
9. Фінансові послуги на фондовому ринку.
10. Фінансові послуги з перейняття ризику.
11. Інфраструктура ринку фінансових послуг.
12. Державне регулювання та саморегулювання ринку фінансових послуг.

Управління фінансовою санацією підприємства

Система знань з управління фінансовою санацією, реструктуризації суб'єктів господарювання, фінансового забезпечення ліквідації підприємств.

Зміст дисципліни:

1. Сутність управління фінансовою санацією підприємства.
2. Санаційний контролінг.
3. Складання і погодження плану фінансової санації підприємства.
4. Санаційний аудит.
5. Санація балансу.
6. Внутрішні джерела фінансової санації підприємства.
7. Зовнішні джерела фінансової санації підприємства.
8. Санаційна реструктуризація підприємства.
9. Державна фінансова підтримка санації підприємства.
10. Оцінювання вартості майна підприємства.
11. Економіко-правові аспекти санації, банкрутства та ліквідації підприємства.
12. Санація суб'єктів господарювання з урахуванням сфери діяльності.

Податкова система

Система знань з організації і функціонування податкової системи та проведення податкової політики.

Зміст дисципліни:

1. Сутність і види податків.
2. Податкова система і податкова політика.
3. Податок на додану вартість.
4. Акцизний збір.
5. Мито.
6. Податок на прибуток підприємств.
7. Фіксований сільськогосподарський податок.
8. Прибутковий податок з громадян
9. Спрощена система оподаткування суб'єктів малою підприємництва.
10. Плата за ресурси та послуги.
11. Інші податки.
12. Державна податкова служба України.
13. Податковий менеджмент.
14. Ухилення від податків.
15. Перекладання податків.
16. Податкова політика в системі державного регулювання економіки.

Бюджетна система

Система знань з організації та функціонування бюджетної системи і бюджетної політики.

Зміст дисципліни:

1. Сутність, призначення і роль бюджету держави.
2. Бюджет як основний фінансовий план держави.
3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.
4. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України.
5. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.
6. Система доходів бюджету.
7. Система видатків бюджету.
8. Видатки бюджету на економічну діяльність держави та науку.
9. Видатки бюджету на соціальний захист населення і соціальну сферу.
10. Видатки бюджету на оборону та управління.
11. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу.

Страховий менеджмент

Система знань з управління бізнес-процесами страхових компаній, спрямована на ефективне використання наявного потенціалу і врахування фінансових інтересів всіх учасників страхового ринку.

Зміст дисципліни:

1. Сутність і роль страхового менеджменту
2. Ресурсний потенціал, структура і органи управління страховою організацією
3. Організація страхової діяльності
4. Планування у страхової діяльності
5. Управління ризиками страхової діяльності
6. Урегулювання страхових претензій
7. Управління грошовими потоками страховика
8. Управління фінансовою надійністю страховика
9. Фінансовий моніторинг у страхових організаціях

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ІСПИТУ

1. Соціально-економічна сутність фінансів, їх роль в системі ринкових відносин.
2. Фінансові ресурси країни.
3. Функції фінансів. Генезис категорії «фінанси», еволюція форм фінансів та їх характерні риси у взаємозв'язку із суспільно-історичними формаціями.
4. Історичні аспекти розвитку світової фінансової науки.
5. Фінансова система України, її склад та структура, основні напрями реструктуризації.
6. Фінансова політика держави та інструменти її реалізації.
7. Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин у суспільстві.
8. Система управління державними фінансами та фінансового контролю у реалізації фінансової політики держави.
9. Податки як головний фінансовий метод мобілізації державних доходів.
10. Сутність та функції податків, їх основні елементи.
11. Правові основи та принципи формування податкової системи в Україні.
12. Класифікація та характеристика загальнодержавних та місцевих податків і зборів відповідно до Податкового кодексу України.
13. Реформування податкової системи та реалізація податкової політики в Україні.
14. Адміністрування податків і податковий контроль.
15. Сутність та функції бюджету, його роль у реалізації соціально-економічної політики держави.
16. Принципи бюджетного устрою та структура бюджетної системи України: державний бюджет, місцеві бюджети, зведений бюджет.
17. Бюджетний процес та його етапи, виконання бюджету.
18. Напрями бюджетної політики держави, бюджетний менеджмент.
19. Система доходів і видатків бюджету, їх оптимізація.
20. Бюджетний дефіцит і державний борг, методи управління внутрішнім і зовнішнім державним боргом.
21. Фінансовий ринок, його передумови розвитку, функції та роль у формуванні фінансової інфраструктури.
22. Структуризація та сегментація за часовою та інституційною ознаками.
23. Класифікація та характеристика суб'єктів та інструментів фінансового ринку.

24. Фінансове посередництво.
25. Кредитний та фондовий ринки як складові ринку капіталів, фондова біржа і біржові операції.
26. Ринки пайових, боргових та похідних фінансових інструментів.
27. Стратегічне та портфельне інвестування.
28. Ринок фінансових послуг.
29. Фінанси підприємств як визначальна складова частина фінансової системи України, їх роль та функції.
30. Організація фінансів підприємств.
31. Фінансові ресурси підприємств, джерела їх формування та напрями використання.
32. Доходи підприємств від різних видів діяльності.
33. Організаційно-правові форми та об'єднання підприємств.
34. Прибуток як основний результат фінансово-господарської діяльності підприємства.
35. Управління формуванням та використанням прибутку.
36. Чинники, що впливають на формування прибутку та його максимізацію.
37. Аналіз беззбитковості.
38. Операційний леверидж.
39. Сутність рентабельності та основні її показники.
40. Дивідендна політика та капіталізація прибутку в процесі його розподілу та використання.
41. Економічна сутність та класифікація активів підприємства.
42. Характер участі активів в господарському обороті та швидкість їх обороту.
43. Поняття та сутність оборотних активів.
44. Структура оборотних активів.
45. Політика управління оборотними активами.
46. Моделі управління оборотними активами підприємства.
47. Особливості управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими активами.
48. Політика управління необоротними активами, її зміст та принципи.
49. Сутність капіталу підприємства, його роль та принципи формування.
50. Склад власного і залученого капіталу.
51. Політика управління власним та позиковим капіталом.
52. Вартість капіталу та методи оцінки окремих його джерел.
53. Фінансова структура капіталу підприємства та політика її оптимізації

за багатокритеріальним підходом.

54. Механізм дії та ефект фінансового левериджу.
55. Цільова фінансова структура капіталу.
56. Сутність та значення грошових потоків у діяльності підприємства.
57. Класифікація грошових потоків.
58. Структурування грошових потоків за видами діяльності.
59. Принципи та інструментарій управління грошовими потоками.
60. Кількісна оцінка грошових потоків та методи їх оптимізації.
61. Концепція оцінки вартості грошей у часі, застосування її у фінансових розрахунках.
62. Методичний інструментарій визначення майбутньої та сучасної вартості грошей із застосуванням простого та складного відсотка.
63. Сутність та походження грошей: раціоналістична та еволюційна концепції.
64. Форми грошей та їх еволюція.
65. Функції грошей та їх взаємозв'язок.
66. Модель сукупного грошового обороту.
67. Швидкість обігу грошей, показники маси грошей, грошові агрегати, їх характеристика, грошова база, її склад.
68. Закон кількості грошей, необхідних для обороту та механізм зміни маси грошей в економіці.
69. Грошово-кредитний мультиплікатор.
70. Сутність та елементи грошової системи.
71. Основні типи грошових систем, їх еволюція.
72. Створення та розвиток грошової системи України.
73. Сутність, призначення та види фінансового посередництва.
74. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва.
75. Банківська система: принципи побудови, цілі, механізм функціонування, функції банків.
76. Комерційні банки, їх види та правові основи організації.
77. Особливості побудови банківської системи в Україні.
78. Загальна характеристика банківських операцій.
79. Небанківські фінансово-кредитні установи.
80. Види та характеристика основних видів небанківських фінансово-кредитних установ.
81. Призначення, статус та основи організації центрального банку.
82. Активні та пасивні операції центрального банку.
83. Характеристика емісійної операції, операцій банку банків,

банківського регулювання та нагляду, фінансового агента уряду, провідника монетарної політики.

84. Центральний банк України, його статус та організаційна структура, функції та завдання.

85. Грошово-кредитна і валютна політика НБУ: цілі та інструменти.

86. Умови створення комерційних банків в Україні, організація та ліцензування їх діяльності.

87. Організаційна структура та управління банком.

88. Особливості та принципи формування власних ресурсів банку.

89. Політика управління власним капіталом банку.

90. Види залучених (депозитних) коштів банку: депозити (вклади) до запитання, термінові або строкові, умовні.

91. Запозичені кошти комерційного банку.

92. Кошти, отримані від емісії та продажу облігацій.

93. Кредити, отримані від інших банках, у тому числі в НБУ.

94. Кредитні операції банків, їх сутність та класифікація.

95. Принципи кредитування.

96. Кредитний потенціал банку, етапи процесу кредитування.

97. Ціна банківського кредиту.

98. Оцінка кредитоспроможності позичальника.

99. Забезпечення кредитів, види забезпечення та їх особливості

100. Кредитні ризики.

101. Класифікація кредитів за ступенем ризику.

102. Проблемні кредити, порядок їх погашення.

103. Особливості та порядок здійснення розрахунково-касових операцій банків.

104. Основні принципи організації безготівкового платіжного обороту.

105. Види платіжних інструментів при здійсненні безготівкових банківських розрахунків.

106. Міжбанківські розрахунки та кореспондентські відносини між банками.

107. Система електронних платежів.

108. Банківська платіжна картка як засіб розрахунків.

109. Організація касової роботи в установах банків.

110. Діяльність банків на ринку цінних паперів.

111. Операції банків з цінними паперами.

112. Вексель, види векселів та банківські операції з ними.

113. Поняття та види банківських інвестицій.

114. Оцінка інвестиційних проектів, аналіз доцільності і ефективності

інвестування.

115. Операції банків у іноземній валюті.
116. Валюта, валютний курс. Котирування і конверсія валюти. Валютні операції.
117. Поточні валютні операції (тод, том, спот).
118. Операції на форвардному ринку.
119. Валютний «своп».
120. Валютні ф'ючерси.
121. Валютні опціони.
122. Відкриття і ведення валютних рахунків клієнтів.
123. Торговельні та неторговельні операції банків в іноземній валюті.
124. Валютне кредитування.
125. Валютні ризики і методи їх страхування.
126. Нетрадиційні банківські операції, економічні передумови їх виникнення та розвитку на ринку фінансових послуг.
127. Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій і послуг.
128. Лізингові операції: сутність та механізм здійснення.
129. Особливості здійснення факторингових та форфейтингових операцій.
130. Трстові, гарантійні, посередницькі, консультаційні, ощадні та інші фінансові послуги комерційних банків.
131. Фінансова стійкість банку та способи її забезпечення.
132. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності.
133. Економічні нормативи регулювання діяльності банків.
134. Ліквідність та платоспроможність банку.
135. Доходи та витрати банку.
136. Прибутковість банку.
137. Основні показники ефективності діяльності банку.
138. Державне регулювання фінансової стійкості комерційних банків.
139. Сутність, принципи та функції страхування.
140. Призначення та основні критерії класифікації у страхуванні.
141. Особливості ідентифікації й оцінювання ризиків страхової діяльності.
142. Організаційно-технічні та фінансово-договірні способи управління ризиками.
143. Повний цикл управління ризиками.
144. Цілі, завдання та функції страхового менеджменту.
145. Складові ресурсного потенціалу страховика, оцінка та шляхи підвищення ефективності використання.

146. Кадрове забезпечення і система мотивації персоналу страхової компанії.
 147. Трирівнева система регламентації діяльності страховика.
 148. Управління формуванням та використанням прибутку страховика.
 149. Особливості оподаткування страховиків.
 150. Сутність та функції фінансового менеджменту страхової компанії.
- Управління інвестиційним портфелем страхової компанії.
151. Сутність та визначення страхової послуги (продукту).
 152. Специфічні ознаки страхового продукту.
 153. Асортимент послуг страхового ринку України.
 154. Структура страхового ринку.
 155. Проблеми розвитку страхового ринку в економічній системі України, завдання його розвитку.
 156. Взаємозв'язок страхування життя, страхування від нещасних випадків і медичного страхування.
 157. Фактори, на основі яких страхова компанія здійснює вибір ризиків за умов особистого страхування.
 158. Методика розрахунку страхових тарифів зі страхування життя.
 159. Характеристика вітчизняного ринку особистого страхування.
 160. Фінансова надійність страховика та її значення.
 161. Платоспроможність страховика та умови її забезпечення.
 162. Управління платоспроможністю страховика.
 163. Сутність страхових послуг, що обслуговують потреби сторін кредитної угоди.
 164. Класифікація страхування кредитів.
 165. Сутність, суб'єкти, об'єкти, умови страхування фінансових ризиків.
 166. Страхування депозитів та формування системи депозитного страхування в Україні.
 167. Економічне призначення, класифікація майнового страхування.
 168. Основні види страхових послуг у сфері страхування майна підприємств та громадян.
 169. Характеристика вітчизняного ринку майнового страхування.
 170. Економічне призначення, класифікація страхування відповідальності.
 171. Основні види страхових послуг у сфері страхування відповідальності підприємств та громадян.
 172. Характеристика вітчизняного ринку страхування відповідальності.
 173. Перестраховування і співстраховування: сутність, методи, форми, вплив на розвиток страхового ринку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у строки та згідно з Правилами прийому на навчання до Державного біотехнологічного університету в 2026 році.

Форма проведення – тестова. Кількість тестових завдань в екзаменаційному білеті – 50. Кожне завдання передбачає чотири варіанти відповіді, один із яких правильний. Тривалість тестування – 2 астрономічні години. Складеним вважається фаховий іспит, за результатами якого вступник набрав не менше 50% від загальної кількості балів. Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник за результатами фахового вступного випробування становить 200 балів, правильна відповідь на один тест – 4 бали.

Шкала переведення кількості правильних відповідей у кількість балів, отриманих за результатами фахового вступного випробування

Кількість вірно виконаних тестових завдань	Кількість балів, отриманих за результатами фахового вступного випробування	Еквівалент оцінки
50	200	зараховано
49	196	
48	192	
47	188	
46	184	
45	180	
44	176	
43	172	
42	168	
41	164	
40	160	
39	156	
38	152	
37	148	
36	144	
35	140	
34	136	
33	132	
32	128	
31	124	
30	120	
29	116	
28	112	
27	108	
26	104	
25	100	<100 – не зараховано

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у формі письмового іспиту. Для проведення вступного випробування формуються окремі групи вступників в порядку надходження (реєстрації) документів. Список допущених до вступного випробування ухвалюється рішенням приймальної комісії, про що складається відповідний протокол.

Для проведення вступного випробування головами фахових атестаційних комісій попередньо готуються екзаменаційні білети відповідно до «Програми фахового вступного випробування». Програма фахового вступного випробування оприлюднюється на веб-сайті Університету.

Фахове вступне випробування проводиться у строки, передбачені Правилами прийому до ДБТУ.

На іспиті вступник повинен пред'явити документ, який посвідчує особу (паспорт громадянина України у вигляді книжечки, ID-картка), при пред'явленні якого він отримує завдання (екзаменаційний білет). Екзаменаційний білет містить завдання з тем, вказаних у програмі фахового вступного випробування. Тривалість іспиту – до 2-х астрономічних годин. Користуватися при підготовці друкованими, електронними або іншими інформаційними засобами забороняється.

Результати випробування оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів за правилами, вказаними в розділі «Критерії оцінювання фахового вступного випробування». Рівень знань вступника за результатами іспиту заноситься також до екзаменаційної відомості і підтверджується підписами голови та членів комісії. Відомість оформляється одночасно з «екзаменаційним листом» вступника і передається до приймальної комісії в день складання фахового вступного випробування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Митний кодекс України : Закон від 13.03.2012 № 4495-VI. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
5. Цивільний Кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
6. Податковий кодекс України від 02.12.10 р. № 2755-VI (зі змін і доп., останні з яких внесені Законом України від 06.12.2012р. № 5519-VI). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
7. Про аудит фінансової діяльності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258–VIII від 21.12.2017 р., зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
8. Про банкрутство : Закон України від 30.06.1999 р. № 784-XIV зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Редакція станом на 14.11.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
10. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. Урядовий кур'єр. 2018. № 139. Дата оновлення : 28.04.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>
11. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України 4.05.1992 № 2343 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
12. Про Державний бюджет України (на відповідний рік) : Закон України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
13. Про основні напрями бюджетної політики (на відповідний рік) : Постанова Верховної Ради України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
14. Про основні напрями бюджетної політики (на відповідний рік) : Постанова Верховної Ради України. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua>
15. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні : Закон України від 05.04.2001. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 29. Ст. 137. Дата оновлення : 03.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>

16. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. Урядовий кур'єр. 2001. № 154. Дата оновлення: 01.07.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

17. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

18. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Редакція станом на 01.01.2021. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

19. Про обіг векселів в Україні : Закон України від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

20. Про страхування : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

21. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361). URL : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=161074

22. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації : Наказ Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 зі змінами і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

23. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 р. № 170. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

24. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06>.

25. Про затвердження Методичних рекомендацій застосування критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15.03.2013 р. № 253. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

26. Про затвердження Національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/instr-plan-rah/standart-buhgalterskogo/>.

27. Про затвердження Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

28. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та

Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р. зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

29. Про затвердження Положення про порядок регулювання діяльності банківських груп : Постанова Правління Національного банку України «» від 20.06.2012 р. № 254 зі змін. і доповненнями. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

30. Про затвердження Програми предметного тесту з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування: Наказ МОН України від 11.02.2022 р. № 154. URL : <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-programi-predmetnogo-testu-z-obliku-ta-finansiv-yedinogo-fahovogo-vstupnogo-viprobuvannya>

Основна література

31. Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Харків : «Діса плюс», 2020. 312 с. URL: <https://economics.op.edu.ua/files/scientific-base/study-materials/FSM.pdf>

32. Близнюк О.П., Іванюта О.М. Ринок фінансових послуг: Навч. посіб. для студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2017. 255 с.

33. Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання : конспект лекцій для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування і кредит» / Лисак Г.Г., І.С. Андрющенко, Жиликова О.В. Х.: ДБТУ, 2022. 116 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/48583/1/KL_Byudzhetuвання%20diyal_nosti_22.pdf

34. Бюджетна система: навч. посіб. / реком. МОН України; 2-ге вид., перероб. і доп. / І. Л. Шевчук, В. О. Черепанова, Т. О. Ставерська. Харків : Видавець Іванченко І.С., 2015. 284 с. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10384>

35. Бюджетна система: підручник / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободіної. Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 460 с.

36. Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін. Податкова система: навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.

37. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 534 с. URL: <https://bookzone.com.ua/books/73598-upravlinskiy-oblik-pidruchnik/>

38. Горох О.В. Фінанси: навч. посіб. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва, 2021. 190 с.

39. Гроші та кредит : курс лекцій для підготовки бакалаврів за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (10 кредитів) /

І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. П. Близнюк. Харків : 2016. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10504>

40. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здоб. вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 1. Гроші. І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жиякова та ін. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2018. 271 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10389>

41. Гроші та кредит : навч. посіб. для підготовки здоб. вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Ч. 2. Кредит. / І. Л. Шевчук, Т. О. Ставерська, О. В. Жиякова та ін. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2019. 186 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/10420>

42. Гроші та кредит : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / Т. О. Ставерська, І. Л. Шевчук, І. С. Андрющенко. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. 88 с.

43. Іванчук Н. В. Звітність підприємств : навч. посіб. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 208 с.

44. Краєвський В. М., Колісник О. П, Гуріна Н. В. та ін. Фінансовий облік : навч. посіб. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

45. Крутова А. С., Андрющенко І. С. Адміністрування податків та обов'язкових платежів: навч. посіб. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2016. 139 с.

46. Крутько М.А., Рижик І.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посіб. П., Міжн. наук.-техн. ун-т ім. академ. Ю. Бугая, Полтав. ін-т бізн., 2021. 151 с.

47. Малій О.Г. Фінансовий аналіз. Курс лекцій. Харків : ХНТУСГ, 2018. 163 с.

48. Матеріали підготовки до предметного тесту з обліку та фінансів єдиного фахового вступного випробування на навчання для здобуття ступеня магістра : навч.-метод. посібник. Ч. 2: Фінанси / Держ. біотехнол. ун-т; авт.-уклад. : Т.О. Ставерська, Г.Г. Лисак, О.П. Близнюк, І.С. Андрющенко, О.В. Горох, О.В. Жиякова, В.В. Макогон, О.Г. Малій, Г.О. Нагаєва. Харків, 2024. 275 с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/49393>

49. Міщенко В.С., Нагаєва Г.О. Фінанси: навч. посібн. Харків : ХНАУ, 2020. 126 с.

50. Непран А.В., Литвинов А.І. та ін. Економіка і фінанси підприємства: практикум. За ред. А.В. Непрана. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 429 с.

51. Олійник О.В., Морозова Г.С. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. ВВ Докучаєва, 2020. 248 с.

52. Олійник О.В., Нагаєва Г.О. Страхування: навч. посіб. Харків : Стильна типографія, 2020. 256 с.

53. Опальчук Р.М. Страховий менеджмент: навч. посіб. Київ: ЦП

«Компринт», 2023. 251 с. URL: https://digpub.chite.edu.ua/books/menedgment/61_Opalchuk_strakhovyi_menedzhment.pdf

54. Плиса В. Й. Страхування : підручник. Київ : Каравела, 2019. 512 с.
55. Податкова система : навч. посіб. / за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків : Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
56. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ: НаУКМА, 2022. 205 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/23718>
57. Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Бортник С. М., Ткаченко С. О. Фінанси підприємств : підручник / за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., допов. та перероб. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.
58. Ставерська Т. О., Макогон В. В., Степаненко С. В. Податкові системи країн Європейського Союзу : навчальний посібник; за ред. д.е.н., проф. О. В. Мандич. Харків: Видавець Іванченко І. С., 2025. 280 с. ISBN 978-617-8332-89-1. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/handle/123456789/71073>
59. Страховий менеджмент: опорний конспект лекцій з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування / розроб. О.В. Жилякова. Харьков : ХДУХТ, 2017. 110 с. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11756>
60. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.
61. Управління фінансовою санацією підприємства: навч. посібник / А.С. Крутова, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова. Харків : Видавець Іванченко І. С., 2017. 186 с.
62. Фінанси підприємств : навч. посіб. : практикум / Н. О. Власова, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова; за наук. ред. проф. Власової Н. О. Харків : Світ книг, 2020. 312 с.
63. Фінанси підприємства: Підручник / за ред. Т. О. Ставерської, А. В. Непрана. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2024. 906 с. ISBN 978-617-8332-64-8. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/56234>
64. Фінанси підприємств : підручник / Н. О. Власова, В. А. Міщенко, Т. В. П'ятак, Т. І. Кочетова, А. В. Котлярова; за наук. ред. проф. Н. О. Власової. Харків : Світ книг, 2018. 437 с.
65. Фінанси : навч. посіб. / А. С. Крутова, О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова та ін. Харків : Вид-во «Лідер», 2013. 560 с. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11551>
66. Фінансовий менеджмент в банку: навч. посіб. / В.В. Макогон, Т.О. Ставерська, А.В. Микитась. Харків, Вид-во Іванченка І.С. 2024. 364 с. ISBN 978-617-8332-54-9. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/51547>
67. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності

072 Фінанси, банківська справа та страхування / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. Харків : ХДУХТ, 2017. 202 с. URL : <http://elib.hduht.edu.ua/jspui/handle/123456789/1864>

68. Чебанова Т.Є. Фінансовий менеджмент : Навч. посіб. Одеса: ОНМУ, 2025. 211 с. URL: https://rp.onmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/4743/..._2025.pdf?sequence=1&isAllowed=y

69. Dialectics of the reform of the excise taxation of tobacco products in Ukraine: eurointegration aspect / ed. by V. I. Korotun. Kiev : Alerta, 2018, 94 p.

70. Duncombe William. Lecture Notes in Public Budgeting and Financial Management. *World Scientific Lecture Notes in Economics*. Vol. 5. USA : Syracuse University, 2018. P. 336. URL : <https://doi.org/10.1142/10177>

71. Yinger John. Lecture Notes in State and Local Public Finance. *World Scientific Lecture Notes in Economics and Policy*. Vol. 8. USA : Syracuse University, 2020. P. 560. URL : <https://doi.org/10.1142/11296>

Додаткову інформацію під час підготовки вступних випробувань абітурієнт може знайти на офіційних сайтах державних органів центральної влади, галузевих міністерств або інших інформаційних порталах, зокрема:

72. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України «SMIDA». URL : <https://smida.gov.ua/>

73. Академія фінансового управління Міністерства фінансів України. URL : <http://ndfi.minfm.gov.ua/>

74. Бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.btu.kharkov.ua/>

75. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL : <http://korolenko.kharkov.com/>

76. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

77. Віртуальний університет Міністерства фінансів України. URL : <http://edu.minfm.gov.ua/Pages/Default.aspx>

78. Державна аудиторська служба України. URL : <http://www.dkrs.gov.ua/>

79. Державна казначейська служба України. URL : <http://www.treasurv.gov.ua/>

80. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

81. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

82. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. URL : <http://www.ibser.org.ua>.

83. Інтернет-представництво Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/20>

84. Львівська національна бібліотека України ім. В. Стефаника. URL : <http://www.lsl.lviv.ua/>

85. Міністерство економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL : <http://www.me.gov.ua/>

86. Міністерство фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>.

87. Місцеві фінанси. URL : <https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/rozvitok-regionu/decentralizaciya/metodichni-materiali/miscevi-finansi>

88. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

89. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL : <https://www.nssmc.gov.ua/>

90. Незалежна асоціація банків України. URL : <https://nabu.ua/ua/>

91. Офіційний сайт Асоціації міст України. URL : <http://www.auc.org.ua/>

92. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>

93. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад. Асоціація громад. URL : <http://vassr.org/index.php/ua/>

94. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

95. Офіційний сайт Інституту громадянського суспільства. URL : <http://www.csi.org.ua/www/?cat=5>

96. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. URL : <http://www.budget.rada.gov.ua/>

97. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua/>

98. Офіційний сайт Української асоціації районних та обласних рад. Всеукраїнська асоціація місцевого самоврядування. URL : <http://uaror.org.ua/>

99. Офіційний сайт Урядового порталу. URL : <http://www.kmu.gov.ua/>

100. Правовий портал України «Ліга-закон». URL : <http://www.ligazakon.ua/>

101. Репозитарій Державного біотехнологічного університету. URL : <https://repo.btu.kharkov.ua/>

102. Урядовий кур'єр. Газета Кабінету міністрів України. URL : <http://www.ukurier.gov.ua/>

ЗРАЗОК ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТА**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**
Державний біотехнологічний університет**ЗАТВЕРДЖУЮ**Голова приймальної комісії
В.о. ректора ДБТУ_____ О.В. Москаленко
« _____ » _____ 2026 р.Голова фахової предметної комісії,
гарант ОНП_____ проф. Литвинов А.І.
Освітньо-науковий рівень доктор філософії
Спеціальність D2 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
Освітня програма: Фінанси, банківська
справа та страхування**Фаховий вступний іспит**
для здобуття ступеня «доктор філософії»**ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1****ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ****1. Фінансові ресурси підприємства – це:**

- а) сукупність коштів, що перебувають у розпорядженні підприємства і є джерелом його виробничого та соціального розвитку;
б) грошові кошти в касі підприємства та на рахунках у банку;
в) оборотні активи підприємства;
г) частка грошових коштів, які мають цільове спрямування.

2.**50. Який орган в Україні здійснює адміністрування податків?**

- а) Національний банк України;
б) Державна податкова служба;
в) Верховна Рада;
г) Державна казначейська служба.

Розробник – голова фахової предметної комісії д.е.н., професор, професор фінансів, банківської справи та страхування А.І. Литвинов.

Електронне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимах

СТАВЕРСЬКА Тетяна Олександрівна
ЛИТВИНОВ Анатолій Іванович
МИКИТАСЬ Аркадій Вікторович

**Програма вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня «доктор філософії» на основі РВО «магістр»
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
спеціальності D2 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
(освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»)**

План 2026 р.

Підп. до друку 28.04.2026 р. Один електронний оптичний диск (CD-ROM);
супровідна документація. Об'єм даних 0,6 Мб.

Видавець і виготівник
Державний біотехнологічний університет
вул. Алчевських, 44, м. Харків, 61002